

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 19.02.2025 nr 1-6/3111-1

Meie 12.03.2025 nr 1.2-4/22-2

Arvamuse andmine „Siseministri määruste muutmine seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõuga” määruse eelnõule

Siseministeerium (edaspidi *SiM*) edastas Politsei- ja Piirivalveametile (edaspidi *PPA*) 20.02.2025 arvamuse avaldamiseks „*Siseministri määruste muutmine seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõuga*” määruse eelnõu. Eelnõus on arvestatud mitme PPA varasema ettepanekuga tänaste kitsaskohtade ja tehniliste küsimuste lahendamiseks, mille osas oleme tänulikud. Edastame kirjaga täiendavad tähelepanekud ja ettepanekud eelnõu osas. Lisaks märgime, et planeeritavad muudatused eeldavad ka olulisi infosüsteemide arendusi, mis on PPA-l ja SMITil planeeritud, kuid kuna arenduskoormus on väga suur, võivad osad muudatused IKT arenduste asemel esialgu laheneda lisaankeetide näol. Eesmärgiks on arendustega püsida ajakavas, kuid arenduste mittetähtaegne valmimine, võib ajutiselt tõsta mingiks perioodiks menetluskoormust, samas soovime neid muudatusi turvalisema Eesti heaks.

Siseministri määruste muutmine seoses välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõu osas, on PPA-l järgmised tähelepanekud:

1. § 2. Siseministri 18. detsembri 2015. aasta määruse nr 81 „Elamislubade ja töölubade registri põhimäärus“ muutmine.

- 1.1 „(2) Andmekogu pidamise eesmärgi ja Euroopa Liidu õigusaktis, välislepingus, seaduses või määruses sätestatud ülesande täitmiseks töödeldakse andmeid:
- 1) elamisloa või tööloa ja selle pikendamise või kehtetuks tunnistamise kohta;
  - 2) tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise kohta;
  - 3) pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise kohta;
  - ....
  - 6) Euroopa Liidu kodaniku perekonnaliikme tähtajalise elamisõiguse ja selle pikendamise kohta;
  - 7) Euroopa Liidu kodaniku või tema perekonnaliikme alalise elamisõiguse registreerimise ja elamisõiguse kohta;
  - 8) punktides 1-7 nimetatud menetluses antud haldusakti ja sooritatud toimingu kohta;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 2 p 2 allpunktid 1 ja 2 kordavad teineteist. Samuti puudub mõlemas punktis sõna "andmine", kuid samas kirjeldatakse pikendamist, kehtetuks tunnistamist. Allpunkt 3-s ja 6-s palume lisada sõna „andmine“ vastavas käändes.

Allpunktis 7 palume sõnastust korrigeerida. Allpunkti 8 palume mitte rakendada ning õigusselguse huvides lisada sõna „andmine“ vastavas käändes koheselt eelpool loetletud allpunktidesse. Antud tagasiside („elamisloa andmise või elamisõiguse andmise“) laekus mitmelt osapoolelt, seega planeeritav muudatus pigem tekitaks segadust, kui selgust.

1.2 7) paragrahvi 9 lõike 1 punkti 28 ja lõike 2 punkti 19 täiendatakse pärast sõna „teave“ sõnadega „, mida taotleja peab oluliseks esitada“;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 2 p 7 võib PPA hinnangul jõustada üldises korras (arendusvajadusi ei kaasne).

2. § 6. Siseministri 18. detsembri 2015. aasta määruse nr 82 „Pikaajalise viisa andmise, viibimisaja vormistamise ja viibimisaja pikendamise kord ja tähtajad ning piisavate rahaliste vahendite määr“ muutmine

2.1 (5) Lõike 1 punktis 101 nimetatud andmete esitamist ei nõuta:

1) kui andmed on esitatud varasemalt lühiajalise töötamise registreerimise taotlemisel ja need ei ole pärast eelmise lühiajalise töötamise registreerimise taotluse esitamist muutunud;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 6 lg 5 p 1 osas märgime, et need andmed saab PPA ametnik menetlustes kätte, aga Välisministeeriumil puudub vastav ligipääs.

3. § 7. Siseministri 12. jaanuari 2017. aasta määruse nr 7 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ muutmine

3.1 17) paragrahvi 14 lõikes 9, § 16 lõikes 3 ja § 35 lõikes 3 asendatakse sõnad „eksperdikomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas eksperdikomisjoni“ sõnadega „ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud“;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 7 p 17-s palume korrigeerida sõnastust: "ekspertkomisjoni arvamus või ekspertkomisjonile esitatud taotluse nr".

3.2 21) paragrahvi 14 lõige 12 sõnastatakse järgmiselt:

„(12) Välismaalane, kes taotleb tähtajalist elamisluba töötamiseks välismaalaste seaduse § 190¹ alusel, või tema tööandja esitab lisaks lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud dokumentidele välismaalaste seaduse §-s 190³ sätestatud kõrgemat kutsekvalifikatsiooni tõendavad dokumendid.“;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 7 p-s 21 palume antud sõnastus üle vaadata ja korrigeerida. Kust tuleneb punkt 5? Kas siin on mõeldud punkti 4?

3.3 34) määrust täiendatakse §-ga 221 järgmises sõnastuses:

„§ 22¹. Tähtajalise elamisloa taotlemise korral kriminaalkorras karistamise kohta esitatavad lisadokumendid

(1) Vähemalt 14-aastane taotleja esitab tähtajalise elamisloa taotlemise korral dokumendi taotleja välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta.

Hetkel nähtub sätte sõnastusest, et taotleja peab esitama ainult tõendi välisriigis kriminaalkorras karistamise kohta, samas selgitab seletuskiri, et selle all mõeldakse ka, et taotleja eelpool esitatav tõend, peab hõlmama ka infot selle kohta, et isikut ei ole välisriigis kriminaalkorras

karistatud. Leiame, et antud sätte sõnastust ja ka paragrahvi üldist sõnastust tuleks muuta ning viia see vastavusse, seletuskirjas toodud eesmärgiga.

Täiendavalt küsitakse praktikas sellist dokumenti nii kodakondsusjärgse/te riikide osas, kui ka lähteriigi kohta. Lisaks kodakondsusjärgsele/tele riikidele lähteriigist, kui isik on enne tähtajalise elamisloa esitamist elanud pikema perioodi lähteriigis. Tegelikult on palju olukordi, kus taotlejad on viibinud juba pikemaajaliselt lähteriigis, ehk riigis, kust tullakse elamisluba taotlema.

(3) Lõikes 1 nimetatud dokumenti ei pea esitama, kui taotleja on selle esitanud varasemalt pikaajalise viisa või elamisloa taotlemisel ja dokumendis kajastatud asjaolud ei ole pärast pikaajalise viisa või elamisloa taotluse esitamist muutunud.“;

Kui see dokument enam ei kehti, st kuus kuud on möödas dokumendi andmise päevast arvates, siis kas PPA-l on õigust siiski küsida uuesti antud dokumenti? Näiteks kui pikaajalise viisa taotlemisest on rohkem möödas, aga vahepeal on inimene ka kodakondsusjärgses riigis käinud, mis ei ole ju keelatud, siis võivad asjaolud olla ka muutunud.

3.4 50) paragrahvi 34 lõige 6 sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Tähtajalise elamisloa töötamiseks pikendamise taotlemise korral välismaalaste seaduse § 181 lõike 1 punktis 12 sätestatud erisuse kohaldamiseks esitab tööandja iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri.“

Kavandatava muudatuse osas märgime, et PPA hinnangul tavapäraselt piisab vaid ekspertkomisjoni taotluse numbri esitamisest. Teeme ettepaneku sätte sõnastuse lõppu muuta viisil „esitab tööandja iduettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamuse või ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri.“

3.5 65) paragrahvi 49 lõike 1 punkti 25, § 50 lõike 1 punkti 17 ja § 51 lõike 1 punkti 19 täiendatakse pärast sõna „teave“ sõnadega „, mida taotleja peab oluliseks esitada“;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 7 p 65 võib PPA hinnangul jõustada üldises korras (arendusvajadusi ei kaasne).

3.6 66) paragrahvi 49 lõige 3 sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kui Politsei- ja Piirivalveamet on algatanud tähtajalise elamisloa menetluse välismaalaste seaduse § 210³ alusel, esitab välismaalane lõike 1 punktides 1–12 ja 16–26 nimetatud andmed elamisloa menetluse käigus“.

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 7 p 66 palume andmete esitamise osa muuta, kuna need taotlused algatatakse mõne muu menetluse kaudu, kuivõrd kogu seda andmestikku on PPA-le juba teise menetluse raames esitatud. Palume lähtuda andmete esitamisel minimaalsuse põhimõttest.

3.7 Määruse nr 80 § 29 lõike 1 kohaselt võib PPA §-s 28 sätestatud 3-kuulist taotluse läbivaatamise menetlustähtaega pikendada, kui taotluses esitatud andmete, sellele lisatud dokumentide õigsuse ja taotleja seaduses sätestatud tingimustele vastavuse kontrollimine kestab taotluse läbivaatamiseks sätestatud tähtajast kauem.

Sõnastusest lähtuvalt järeldame, et kõik need asjaolud peaksid üheaegselt esinema selleks, et

PPA saaks menetlustähtaega pikendada. Kas see on tõesti eesmärk?

4. § 9. Siseministri 10. detsembri 2015. aasta määruse nr 71 „Viisaregistri põhimäärus“ muutmine

4.1 36) paragrahvi 14 täiendatakse punktidega 3–19 järgmises sõnastuses:

Kavandatava siseministri määruse muudatustes § 9 p 36 allpunktis 12 on loetletud ka Schengeni infosüsteemi riiklik register (SIS). Täpsustuse huvides markeerime, et SIS-iga liidestus on viisaregistri alamsüsteemil KOMET, liidestust ei ole otse viisaregistris.

5. § 10. Siseministri 18. detsembri 2023. aasta määruse nr 27 „Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise andmekogu põhimäärus“ muutmine

5.1 2) paragrahvi 7 punkti 11 täiendatakse pärast sõna „alus“ sõnadega „, sealhulgas andmed teise Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigi kehtiva viisa või elamisloa omamise kohta, sealhulgas viisa või elamisloa liik ja kehtivusaeg ning väljaandja riik“;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 10 p-s 2 tekkis selle andmestiku osas küsimus, kui põhjendatud ja eesmärgipärane on selle küsimine, kuivõrd LTR menetluses puudub meil teadmine, kas isik viibi Eestis või mitte.

6. § 11. Siseministri 4. detsembri 2015. aasta määruse nr 67 „Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise kord“ muutmine

6.1 7) paragrahvi 6 lõikes 8 asendatakse sõnad „eksperdikomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas eksperdikomisjoni“ sõnadega „ekspertkomisjoni arvamuse või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud“;

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 11 p 7 osas palume õigusselguse huvides kaaluda muudatusettepanekut sõnastuse osas, nt: "ekspertkomisjoni arvamuse või ekspertkomisjonile esitatud taotluse numbri".

6.2 11) paragrahvi 6 lõige 13 sõnastatakse järgmiselt:

„(13) Lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlemisel töötamiseks kasvuettevõttes välismaalaste seaduse § 106³ tähenduses esitatakse tööandja kasvuettevõtte määratlusele vastavuse hindamise ekspertkomisjoni arvamus või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjonile esitatud taotluse number.“

Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 11 p 11 osas tekib küsimus, et mille poolest erineb antud säte sama paragrahvi punktist 8? Tundub dubleeriv säte olevat.

6.3 13) paragrahvi 7 lõiked 2 ja 21 sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui tööandja või tema volitatud isik on esitanud Politsei- ja Piirivalveametile välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse, on välismaalaste

seaduse § 106 lõikes 14, 13 ja 17 nimetatud juhul välismaalase Eestis töötamine seaduslik kuni taotluse suhtes otsuse tegemiseni.

(2¹) Kui välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimist taotletakse välismaalaste seaduse § 106 lõike 10 alusel on välismaalase Eestis töötamine seaduslik kuni taotluse suhtes otsuse tegemiseni järgmistel tingimustel:

Alates 01.01.2026 on planeeritud kasvuettevõtte regulatsiooni viia üle LTR menetlustes kiirmenetluse alla, kuid rakendusaktides vastavaid muudatusi sisse viidud ei ole. Kavandatava siseministri määruse muudatuse § 11 p 13 osas - kas siia ei peaks juba lisama kasvuettevõtte, mis alates 01.01.2026 kuulub samuti kiirmenetluste hulka, kuid tavamenetlustes selle erisusega, et neil tekib kohe töötamise õigus? Keeldumise/läbivaatamata jätmise võimaldamine? (2¹) viite osas, vastava otsuse teeb menetleja menetluse käigus, et kas tegemist on kiir- või tavamenetlusega, kontrollides need samad kriteeriumid üle.

Eelnõu väliselt laekunud siseministri 10. jaanuari 2017. aasta määruse nr 5 „**Viisakleebise andmeväljale „MÄRKUSED” kantavate riigisiseste märgete loetelu**“ muutmise ettepaneku osas, on loetelust hetkel puudu „TRANSIT“, mis on viisaregistris olemas ja tuleneb viisaeeskirja käsiraamatu lisast nr 7. Kas vajalik märkida ka antud eelnõusse? Punktide 14 ja 15 lisamise osas („Euroopa Liidu kodaniku pereliige DIR 2004/38/EÜ“ ja „ELi LEPINGU ART 50“) osas võib esineda märke pikkuse tõttu tehniline probleem, kuna nii pikk nimetus ei pruugi mahtuda viisakleebisele, st jääb juba kleebisele kantava QR koodi väli ette. Teeme ettepaneku täiendavateks aruteludeks peale SMITi tehnilise hinnangu laekumist.

Elamisloamääruses pole puudutatud elamisluba püsivalt elama asumiseks alusel kaasnevaid muudatusi (keelenõue, kohanemisprogrammis osalemine).

Märgime lisaks, et RIS projektist tulenevalt võivad Maksu- ja Tolliametiga ja Tööinspeksiooniga vahetatavate andmete koosseisud muutuda ja seega võiks lühiajalise töötamise registreerimise andmekogu põhimääruse muudatuste kehtestamisega veel oodata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liis Valk
politseimajor
arendusosakond, identiteedi ja staatuste büroo
büroo juht

Riin Valgmäe, 6123316, riin.valgmae@politsei.ee